

MEMO

AAN Burgemeester van Amsterdam, mr E.E. van der Laan
Wethouder Verkeer, drs P. Litjens
Raadsleden Infrastructuur & Duurzaamheid
Leden van de Bestuurscommissie Zuid
KOPIE AAN Projectleider Herinrichting De Lairessestraat

VAN Stichting Laat de Lairesse
ADRES De Lairessestraat 67
1071 NV AMSTERDAM
TELEFOON 020 571 2280
WEBSITE www.laatdelairesse.nl
E-MAIL contact@laatdelairesse.nl
BANKREKENING NL02HAND0786484144

DATUM zondag 15 januari 2017

ONDERWERP **Herinrichting De Lairessestraat / Cornelis Krusemanstraat
Schending van Algemene Beginselen van Behoorlijk Bestuur**

1. Introductie

- 1.1. Dit Memorandum gaat over de (onzorgvuldige) besluitvorming van de bestuurscommissie Zuid van de Gemeente Amsterdam Stadsdeel Zuid met betrekking tot de herinrichting van De Lairessestraat.
- 1.2. In hoofdstuk 2 worden de feiten rondom de besluitvormingsprocedure met betrekking tot de herinrichting van De Lairessestraat weergegeven. In hoofdstuk 3 wordt de rechtsvraag geformuleerd. Hoofdstuk 4 zet de algemene beginselen van behoorlijk bestuur uiteen. In hoofdstuk 5 wordt de besluitvorming met betrekking tot de herinrichting van De Lairessestraat getoetst aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Tot slot volgt in hoofdstuk 6 de conclusie, te weten dat de Bestuurscommissie in dit dossier (bijna) alle algemene beginselen van behoorlijk bestuur heeft geschonden.

2. Feiten

- 2.1. Dit Memorandum gaat uit van de volgende feiten.
- 2.2. Stichting Laat de Lairesse behartigt de belangen van bewoners en bedrijven in de De Lairessestraat / Cornelis Krusemanstraat. De belanghebbenden die bij de stichting zijn aangesloten zijn tegen de door het Stadsdeel Zuid voorgenomen herinrichting van de De Lairessestraat / Cornelis Krusemanstraat.
- 2.3. In maart 2014 heeft het dagelijks bestuur van het Stadsdeel Zuid (D66, VVD en PvdA, hierna het "DB") de eerste Nota van Uitgangspunten opgesteld voor een ontwerp van De Lairessestraat en de Cornelis Krusemanstraat, welke nota daarna op basis van "vele gesprekken" nog enkele malen is gewijzigd (niet duidelijk is overigens met wie die gesprekken zouden hebben plaatsgevonden, in ieder geval niet met de belanghebbenden uit de buurt). In januari 2016, zonder overleg of voorafgaande verkenning met de burgers en hulpdiensten (waaronder in ieder geval de ambulancedienst), heeft het DB de definitieve Nota

van Uitgangspunten vastgesteld, maar niet aan de buurt bekend gemaakt. In de Nota van Uitgangspunten van januari 2016 (**bijlage 1**) is door het DB gekozen voor variant 2 (de inrichting van de straat met afgezonderde fietspaden), in plaats van variant 1 (het handhaven van de huidige situatie, dat wil zeggen plegen van groot onderhoud).¹ Deze keuze is blijkens de Nota van Uitgangspunten met name gebaseerd op het feit dat variant 1 niet zou voldoen aan de programmabegroting (afgezonderde fietspaden op 50 kilometer wegen) noch aan de uitgangspunten van 'Duurzaam Veilig'.² Hoewel de Lairessestraat / Cornelis Krusemanstraat geen *Redroute* is, bevinden zich drie *blackspots* op de route en vinden er ongelukken plaats op een drietal kruispunten.³

- 2.4. Op 12 juli 2016 heeft het DB het, op basis van de Nota van Uitgangspunten opgestelde, Voorlopig Ontwerp ("VO") vastgesteld (maar niet bekendgemaakt), dat op 28 september 2016 ter goedkeuring aan het algemeen bestuur van het Stadsdeel Zuid ("AB") zou worden voorgelegd (**bijlage 2**). Hoewel in de voordracht wordt aangekondigd dat het VO op de website van het Stadsdeel Zuid wordt gepubliceerd, gebeurt dit niet. In de voordracht wordt verder aangekondigd dat de uitkomsten van inspraak en/of maatschappelijk overleg volgen bij de vaststelling van het Definitieve Ontwerp ("DO").
- 2.5. 25 juli 2016: de bewoners van de De Lairessestraat / Cornelis Krusemanstraat ontvangen een brief van de gemeente waarin slechts wordt gesproken over renovatie van de tramrails (**bijlage 3**). Met geen woord wordt gesproken over de ingrijpende geplande herinrichting van de straat.
- 2.6. Bij bewonersbrief van 3 augustus 2016 wordt voor het eerst, maar slechts aan de bewoners van de De Lairessestraat / Cornelis Krusemanstraat aangekondigd dat de gemeente Amsterdam vervolgwerkzaamheden gaat uitvoeren aan de De Lairessestraat en de Cornelis Krusemanstraat en dat het werk start in februari 2017 en duurt tot begin 2018 (**bijlage 4**). Overigens blijkt dat niet alle bewoners van de straat die brief hebben ontvangen. Zo is bijvoorbeeld bij appartementencomplex "Westhove" slechts één brief bij de conciërge afgegeven terwijl daar ongeveer 20 appartementen zijn gevestigd. Voor het maken van het DO wordt de mening van omwonenden gevraagd middels een beknopt enquêteformulier met daaraan gehecht een onduidelijke tekening van het ontwerpplan. Hoewel het ontwerpplan te bekijken zou zijn op de website is het ontwerp daarop niet geplaatst. Bovendien blijken de bewoners van de omliggende straten die tevens te maken zullen krijgen met de gevolgen van de herinrichting, geen brief met enquêteformulier te hebben ontvangen.

¹ Nota van Uitgangspunten 2016, p. 22.

² Nota van Uitgangspunten 2016, p. 24.

³ Nota van Uitgangspunten 2016, p. 9 en 19.

- 2.7. Op 22 september 2016 kregen de bewoners van de De Lairessestraat / Cornelis Krusemanstraat een uitnodiging voor twee op zeer korte termijn te houden informatieavonden op 29 september en 5 oktober, omdat gebleken was dat het VO niet duidelijk genoeg was en veel vragen had opgeroepen. Toegezegd werd dat reacties op die informatieavonden zou meewegen in de besluitvorming (**bijlage 5**). Tijdens deze avonden wordt medegedeeld dat belanghebbenden hun bezwaren voor 10 oktober bij het Stadsdeel Zuid in moesten dienen, wederom dus op extreem korte termijn. Door enkele bewoners zijn toen in allerijl ongeveer 300 bezwaarschriften bij de gemeente ingediend, waarop tot op heden door geen van de bezwaarmakers enig antwoord is verkregen.
- 2.8. Daags voor de eerste informatieavond is tijdens de vergadering van de Bestuurscommissie Zuid van 28 september 2016 (**bijlage 2**) het VO door het AB goedgekeurd zonder dat de commissieleden kennis hadden van de uitslag van de (misleidende) enquête, die overigens maar een deel van de belanghebbenden (bewoners en ondernemers) heeft bereikt, en zonder dat de reacties van de buurt tijdens de informatieavonden konden zijn meegewogen (omdat die immers nog niet hadden plaatsgevonden). En bovendien ondanks de kritiek die tijdens de vergadering van de bestuurscommissie Zuid al op de procedure wordt geuit. De portefeuillehouder Paul Slettenhaar erkent tijdens de vergadering dat de informatievoorziening gebrekkig en onvoldoende is geweest, maar verbindt daar geen consequenties aan. Desondanks wordt het VO door het AB goedgekeurd en wordt besloten dat het DB op basis daarvan een DO zal opstellen dat niet meer door het AB hoeft te worden goedgekeurd. Het AB was ervan overtuigd dat de gebreken in de communicatie en inspraakmogelijkheden voldoende zouden worden gecompenseerd door twee nog te organiseren informatieavonden.
- 2.9. Bij brief van 24 oktober 2016 stuurt het Stadsdeel Zuid een brief aan de wethouder Pieter Litjens voor een oplossing in verband met het verval van parkeerplaatsen (**bijlage 6**).
- 2.10. Verontruste bewoners en ondernemers hebben op 26 oktober 2016 en op 21 december 2016 bij de vergadering van de Bestuurscommissie Zuid ingesproken en gevraagd om nadere toelichting over de gevoerde procedure, om de probleemanalyse die aan deze ingrijpende wijziging ten grondslag ligt, en om inlichtingen over de verkeersongelukken, de doorstroming, het onderzoek naar alternatieve oplossingen etc. Voorts hebben de insprekers in de beperkte tijd die hen was gegund enkele van de meest prangende bezwaren naar voren gebracht. Het DB heeft de gevraagde toelichting niet gegeven en heeft evenmin gevolg gegeven aan het verzoek om nadere inlichtingen.

2.11. De insprekers hebben de Bestuurscommissie Zuid tijdens deze vergaderingen toelichting gegeven op de door hen al eerder in bezwaarschriften geuite bezwaren waarmee in het VO geen rekening is gehouden en die in de enquête ook niet naar voren zijn gekomen:

- a. De Lairessestraat / Krusemanstraat, die een van de toegangswegen van Amsterdam is, is niet breed genoeg voor het creëren van afgezonderde fietspaden. Een realistische maatvoering wijst uit dat het simpelweg niet past binnen de criteria zoals bv. uiteengezet in de Leidraad CVC.
- b. De geplande fietspaden zijn oncomfortabeler en onveiliger dan de huidige situatie, omdat ze te smal zijn en geen enkele uitwijkmogelijkheid bieden, zeker gezien de geparkeerde auto's waar elk moment een deur kan open slaan. Naast elkaar fietsen wordt moeilijker omdat regelmatig snellere fietsers, e-bikes of scooters zullen willen inhalen. Omdat de fietspaden pal langs de (soms nieuwe) bomen worden aangelegd, zal het fietswegdek bovendien binnen korte tijd door boomwortels omhoog en kapot worden gedrukt, zodat geen riante fietsboulevard maar een smal hobbelpaadje met scheuren ontstaat. Zeker in combinatie met het gebrek aan uitwijkmogelijkheden is dit een recept voor ongelukken.
- c. Er is geen enkele probleemanalyse voorafgegaan aan deze herinrichting. Niet duidelijk is welk probleem met het onderhavige ontwerp moet worden opgelost. Ongevallenstatistieken ontbreken, laat staan een zorgvuldige studie naar de aard en oorzaak van de ongevallen, en naar de beste wijze om die in de toekomst te voorkomen.
- d. Als gevolg van de voorgestane herinrichting zal de goede doorstroming van het verkeer worden aangetast doordat 50 bussen per uur, trams, auto's en hulpdiensten van dezelfde smalle rijbaan gebruik moeten maken. Dit laatste heeft ook gevolgen voor hulpdiensten die niet op tijd bij calamiteiten aanwezig kunnen zijn.
- e. Het heeft gevolgen voor taxi's en pakketbezorgers die niet meer kort kunnen stilstaan langs de kant van de weg zonder het verkeer direct in ernstige mate te hinderen.
- f. Het leidt tot het vervallen van 40% van de parkeerplaatsen aan de De Lairessestraat / Cornelis Krusemanstraat terwijl er elders in de wijk geen extra parkeerplaatsen zullen worden gecreëerd. De negatieve gevolgen daarvan worden versterkt doordat met het verdwijnen van lijn 16 de P+R mogelijkheid onder het Olympisch Stadion (350 plaatsen) de facto komt te vervallen, zodat meer autoverkeer en parkeren in de buurt kan worden verwacht.
- g. De algemene bereikbaarheid van de buurt gaat sterk achteruit, zowel doordat opstoppingen in de hoofdstraat en extra parkeerdruk zijn te verwachten, als vanwege het feit dat tram 16 wordt opgeheven.
- h. Hoewel de exacte invulling van het Openbaar Vervoer van groot belang is

- voor de inrichting van de straat, is het huidige plan vastgesteld terwijl die invulling nog onbekend is. Die precieze invulling is nog steeds onbekend.
- i. Het plan leidt tot (wellicht door alle obstakels enigszins opgefokt) sluip- en zoekverkeer in de achterliggende straten, en daarmee tot aan afname van de verkeersveiligheid aldaar. Dit effect wordt nog versterkt doordat het Valeriusplein op twee belangrijke punten wordt afgesloten als gevolg van de extra lange tramhaltes.
 - j. Op deze manier uitgevoerd leiden afgezonderde fietspaden slechts tot schijnveiligheid. Vrijwel alle fietsongevallen vinden plaats op kruisingen, en juist die onveiligheid wordt met dit ontwerp niet weggenomen terwijl de kans daarop 30% groter is bij afgezonderde fietspaden, omdat weggebruikers zich minder bewust zijn van elkaars aanwezigheid. Meer onderzoek en evaluatie van het effect bij andere straten is noodzakelijk. Zo wordt bv. in voorjaar 2017 een onderzoek van de SWOV naar de fietsveiligheid in Amsterdam verwacht.
 - k. Oversteken wordt gevaarlijker dan in de huidige overzichtelijke situatie, omdat men dan direct vanuit de geparkeerde auto's midden op de rijbaan staat, terwijl men in de huidige situatie nog de buffer van de fietsstrook heeft vanwaar men een overzichtelijke uitkijk over de hele straat heeft. Met name voor kinderen wordt oversteken daardoor veel gevaarlijker.
 - l. De grootste bron van ongelukken, streekbussen die veel te hard over kruisingen rijden, wordt met dit plan in het geheel niet aangepakt.
 - m. Voor zover dit ontwerp beoogt te voldoen aan de uitgangspunten van het verkeersconcept "Duurzaam Veilig", bereikt het dat doel nauwelijks. Eén van de belangrijkste uitgangspunten van "Duurzaam Veilig" is dat een weginrichting "vergevingsgezind" is. D.w.z. dat een enkel foutje van een weggebruiker makkelijk kan worden opgevangen. Door het ontbreken van elke marge in dit ontwerp (zowel op de fietspaden, op de parkeerstroken, als op de rijbaan), is dit ontwerp juist in het geheel niet vergevingsgezind.

2.12. Bij brief van 21 november 2016 (**bijlage 7**) heeft de projectmanager de Bestuurscommissie Zuid geïnformeerd over de kritiek in de buurt en heeft laten weten dat het DB na ambtelijk overleg met verkeersdeskundigen zal afspreken met vertegenwoordigers van de Stichting.

2.13. Tijdens de AB-vergadering van 21 december 2016 heeft het CDA het DB verzocht om de besluitvorming rondom het VO terug te brengen naar het AB. Dit verzoek werd slechts gesteund door Zuid- en Pijpbelangen. Door het DB werd toegezegd dat geen besluit over het DO zal worden genomen alvorens met belanghebbenden zal zijn gesproken. Bijna expliciet werd door de portefeuillehouder Slettenhaar uitgesproken dat de extreme haast die hij heeft om het plan uit te voeren, het onmogelijk maakt om uitgebreider overleg te voeren en een zorgvuldigere belangenafweging te maken.

3. Rechtsvraag

- 3.1. In hoeverre heeft de Bestuurscommissie Zuid voldaan aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur?

4. Algemene beginselen van behoorlijk bestuur

- 4.1. Binnen het bestuursrecht is een aantal beginselen in de wet geformuleerd en in jurisprudentie uitgekristalliseerd. Deze moeten duiding geven aan een soort gedragsregels van het bestuur in verhouding met de burger. Dit worden de algemene beginselen van behoorlijk bestuur genoemd. Een groot aantal daarvan zijn terug te vinden in de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb).

4.2. Formele beginselen van behoorlijk bestuur

Formele beginselen van behoorlijk bestuur gaan over de bevoegdheden van overheden en met name de procedure daarvan. Deze formele beginselen geven duiding aan hoe het proces zou moeten verlopen en ziet af van de inhoud. Het gaat over de besluitvormingsprocedure evenals de eisen waaraan een besluit moet voldoen. De formele beginselen zijn het fair play-beginsel, het (formele) zorgvuldigheidsbeginsel en het motiveringsbeginsel.

- 4.3. Het *fair play-beginsel* moet vooral bewerkstelligen dat het bestuur een eerlijk orgaan is dat iedereen met gelijkwaardigheid behandelt. Deze eerlijkheid uit zich ook in een gewenst transparant karakter van besluitvorming van de overheid. Het bestuur is eerlijk en hoort dus niet aan achterkamerpolitiek te doen.⁴

- 4.4. Het (*formele*) *zorgvuldigheidsbeginsel* houdt in dat het bestuur binnen het proces van de besluitvorming zorgvuldig moet handelen. Dit vereist een goede voorbereiding en correct overdachte besluitvorming. Er mag geen haast zijn en er moet zorgvuldig te werk gegaan worden. Er wordt met een eerlijke blik gekeken naar de zaak om zo te komen tot een degelijk besluit.⁵

- 4.5. Het *motiveringsbeginsel* houdt in dat het bestuur binnen de procedure van besluitvorming helder moet kunnen overdragen hoe zij tot een besluit is gekomen. De feiten moeten correct zijn evenals de motivering. Er mag geen onduidelijkheid zijn met betrekking tot de motivering.⁶

- 4.6. Indien een formeel gebrek in de totstandkoming van besluiten wordt

⁴ Artikel 2:4 Awb.

⁵ Artikel 3:2 Awb.

⁶ Artikel 3:46 Awb.

gerepareerd, kan dat tot een andere inhoud van het besluit leiden, hetgeen lang niet altijd het geval is. Bij de schending van een formeel beginsel van behoorlijk bestuur is het niet noodzakelijk dat een bestuursorgaan een ander inhoudelijk besluit neemt. In de voorbereiding kunnen bepaalde zaken worden verbeterd waarna alsnog een identiek besluit kan volgen.

4.7. Materiële beginselen van behoorlijk bestuur

Materiele beginselen van behoorlijk bestuur hebben betrekking op de inhoud (dictum) en de uitvoering van besluiten. De materiële beginselen zijn het verbod van *détournement de pouvoir*, de belangenafwegingsplicht, het evenredigheidsbeginsel, het gelijkheidsbeginsel, het vertrouwensbeginsel en het rechtszekerheidsbeginsel.

4.8. Het verbod van *détournement de pouvoir* houdt in dat een bestuursorgaan geen misbruik van haar bevoegdheid mag maken. Het bestuursorgaan mag alleen gebruik maken van de rechtswege eigen bevoegdheden voor het doel waarmee die bevoegdheden verleend zijn.⁷

4.9. Door de *belangenafwegingsplicht* moet het bestuursorgaan bij het nemen van een besluit alle betrokken belangen afwegen, voor zover niet uit een wettelijk voorschrift of uit de aard van de uit te oefenen bevoegdheid een beperking voortvloeit.⁸

4.10. Het *evenredigheidsbeginsel* houdt in dat het bestuur de plicht draagt de nadelige gevolgen van een besluit te (h)erkennen, en bovendien zorg te dragen dat deze nadelige gevolgen voor een burger niet onevenredig zwaarder zijn dat het algemeen gediende doel van het besluit.⁹ Dit sluit aan bij het (materiële) zorgvuldigheidsbeginsel.

4.11. Het *gelijkheidsbeginsel* vereist dat het bestuur gelijke gevallen gelijk moet behandelen.

4.12. Het *vertrouwensbeginsel* houdt in dat bestuursorganen een opgewekt vertrouwen niet mag beschamen. De burger moet kunnen vertrouwen op het recht hetgeen betekent dat besluiten helder dienen te zijn en dat gerechtvaardigde verwachtingen moeten worden gehonoreerd.

4.13. Het *rechtszekerheidsbeginsel* betekent dat het geldende recht moet worden toegepast en dat besluiten niet met terugwerkende kracht mogen worden

⁷ Artikel 3:3 Awb.

⁸ Artikel 3:4 lid 1 Awb.

⁹ Artikel 3:4 lid 2 Awb.

gewijzigd ten nadele van de betrokkenen. Dit betekent dat het besluit helder en ondubbelzinnig moet zijn, evenals de rechtsgevolgen die ten gevolge van dat besluit in werking treden.

- 4.14. Een materieel gebrek leidt vrijwel altijd tot een nieuw besluit mét een andere inhoud. Dat is ook logisch, want bij een materieel gebrek deugt de inhoud van het besluit niet.

5. Toetsing besluitvorming met betrekking tot de herinrichting van De Lairessestraat aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur

Formeel

- 5.1. De Bestuurscommissie Zuid heeft omtrent de besluitvormingsprocedure van de herinrichting van De Lairessestraat in strijd gehandeld met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, en wel om de volgende redenen.
- 5.2. Op 3 augustus 2016 is bij bewonersbrief alleen aan de bewoners van De Lairessestraat/Cornelis Krusemanstraat de herinrichting aangekondigd (waarbij een aantal bewoners overigens niets heeft ontvangen) (**bijlage 4**). Een beknopt enquêteformulier is toegevoegd, zodat de bewoners hun mening kenbaar kunnen maken voor het maken van het DO. De enquête is verspreid gedurende een vakantieperiode. De zomervakantie 2016 voor Regio Noord was van 16 juli t/m 28 augustus 2016. In deze periode zijn veel bewoners van de De Lairessestraat / Cornelis Krusemanstraat op vakantie. Op deze manier kunnen zij niet tijdig hun mening kenbaar maken voor het DO. Dit is in strijd met het (formele) zorgvuldigheidsbeginsel. Dit beginsel beoogt juist dat het bestuur het besluit zorgvuldig voorbereidt en op de juiste en volledige feiten baseert. Het is niet mogelijk voor de Bestuurscommissie Zuid om een zorgvuldig besluit te nemen op het moment dat niet alle bewoners van de De Lairessestraat / Cornelis Krusemanstraat hun mening kenbaar hebben kunnen maken. De Bestuurscommissie Zuid kan dan geen besluit op de juiste feiten baseren.
- 5.3. Bij de bewonersbrief van 3 augustus 2016 was tevens een onduidelijke tekening van het ontwerpplan bijgevoegd. Aan de bewoners van de De Lairessestraat / Cornelis Krusemanstraat is commentaar gevraagd op de volstrekt onduidelijke tekening. Het is moeilijk, zo niet onmogelijk, om inhoudelijk commentaar te leveren op een onduidelijke tekening. Opvallend is dat een aantal sympathisanten van Stichting Laat de Lairesse aanvankelijk (gematigd) positief stonden tegenover de plannen. Een duidelijker bewijs dat de plannen niet duidelijk uit die brief bleken, bestaat niet. Op die manier is er niet zorgvuldig gehandeld. De Bestuurscommissie Zuid kan dan niet het besluit op de juiste feiten baseren. Dit levert strijd op met het (formele) zorgvuldigheidsbeginsel.

- 5.4. Niet alle belanghebbenden hebben een enquêteformulier ontvangen. De enquête is slechts onder een beperkt deel van de belanghebbenden verspreid. De bewoners van de omliggende straten, die zeker te maken zullen krijgen met de gevolgen van de herinrichting van de De Lairesestraat / Cornelis Krusemanstraat, hebben geen enquêteformulier ontvangen. De bewoners van de omliggende straten moeten volgens de Awb gekwalificeerd worden als belanghebbenden. Onder belanghebbende wordt verstaan: degene wiens belang rechtstreeks bij een besluit is betrokken. Een belanghebbende moet in de gelegenheid worden gesteld om een zienswijze naar voren te brengen bij de voorbereiding van een besluit. Naar gelang de aard van het besluit zijn de belangen van de bewoners van de omliggende straten rechtsreeks bij het besluit betrokken. De bewoners van de omliggende straten worden door het toenemen van de verkeersintensiteit in hun straten rechtstreeks in hun belang geraakt.¹⁰ Door de bewoners van de omliggende straten niet de mogelijkheid te geven om via het enquêteformulier hun mening kenbaar te kunnen maken omtrent de plannen, handelt de Bestuurscommissie Zuid in strijd met het (formele) zorgvuldigheidsbeginsel en in strijd met de belangenafwegingsplicht. De Bestuurscommissie Zuid kan niet voldoen aan zorgvuldige voorbereiding op het moment dat de Bestuurscommissie Zuid bij de voorbereiding van het besluit niet de nodige kennis omtrent alle relevante feiten en alle af te wegen belangen vergaart. De Bestuurscommissie Zuid heeft derhalve niet alle rechtstreeks bij het besluit betrokken belangen afgewogen.
- 5.5. Naast het feit dat niet alle belanghebbenden een enquêteformulier hebben ontvangen om hun mening kenbaar te maken, is er met de enquête niets gedaan althans hebben diegenen geen antwoord gekregen. Dit is in strijd met de belangenafwegingsplicht. Alle rechtstreeks bij het besluit betrokken belangen dienen te worden meegewogen. Dit is niet gebeurd. De uitslag van de enquête is niet betrokken in de besluitvormingsprocedure. De belanghebbenden hebben in ieder geval geen antwoord op hun mening gekregen. Het is in strijd met het motiveringsbeginsel om niet helder uit te leggen hoe de Bestuurscommissie Zuid tot een bepaald besluit heeft kunnen komen, en waarom aan bepaalde bezwaren voorbij is gegaan.
- 5.6. Tijdens de vergadering van de Bestuurscommissie Zuid van 28 september 2016 is op basis van onjuiste en onvolledige informatie van het DB het VO goedgekeurd. De leden van het AB hadden geen kennis van de uitslag van de enquête die maar een deel van de belanghebbenden heeft bereikt. Dit is in strijd met het (formele) zorgvuldigheidsbeginsel.
- 5.7. De termijn die tijdens de informatieavonden van 29 september en 5 oktober

¹⁰ ABRvS 8 februari 2006, LJN AV1241.

aan belanghebbenden werd gegeven om hun bezwaren in te dienen (vóór 10 oktober) is onredelijk kort. Dit levert een schending van het formele zorgvuldigheidsbeginsel, alsmede van het fair play beginsel op.

- 5.8. Belanghebbenden hebben hun bezwaren bij het Stadsdeel Zuid ingediend. Met de inspraak is niets gedaan althans hebben de belanghebbenden die bezwaren tegen het ontwerp geuit daarop geen antwoord gekregen. Dit is in strijd met het (formele) zorgvuldigheidsbeginsel en het motiveringsbeginsel.
- 5.9. Niet alle belanghebbenden hebben de mogelijkheid gehad hun mening inzake de herinrichting van De Lairesestraat kenbaar te maken. Dat komt doordat de bewoners van de omwonende straten geen enquêteformulier hebben ontvangen, terwijl zij wel belanghebbenden zijn in deze kwestie en omdat het enquêteformulier verstuurd is tijdens de zomervakantie. De Bestuurscommissie Zuid heeft niets gedaan met de uitslag van de enquête. Dit alles leidt ertoe dat de belanghebbenden geen inspraak hebben gehad omtrent de besluitvormingsprocedure, terwijl zij daar wel recht op hebben. De belanghebbenden zijn niet gehoord. Geen inspraak leidt tot strijd met de zorgvuldige voorbereiding en de belangenafweging. Tevens is het handelen van de Bestuurscommissie Zuid in strijd met het beginsel van fair play. Het karakter van de besluitvorming is niet transparant.

Materieel

- 5.10. Op 22 september 2016 kregen de bewoners van de De Lairesestraat en de Cornelis Krusemanstraat een uitnodiging voor twee informatieavonden op 29 september 2016 en 5 oktober 2016, omdat was gebleken dat het VO niet duidelijk genoeg was en veel vragen had opgeroepen. Door projectleider Pieter Van Zijl werd namens de Bestuurscommissie Zuid toegezegd dat de reacties op die informatieavonden zouden meewegen in de besluitvorming. Daags voor de eerste informatieavond, op 28 september 2016, en ondanks de gebrekkige communicatie en inspraak, was het VO echter al door de Bestuurscommissie Zuid goedgekeurd. Op deze wijze had het DB al carte blanche gekregen om zonder nadere inspraak of democratische controle het DO vast te stellen. De Bestuurscommissie Zuid heeft hierdoor in strijd gehandeld met het vertrouwensbeginsel. Wie op goede gronden - zoals na een duidelijke toezegging - erop mag vertrouwen dat het bestuur een bepaald besluit neemt of op een bepaalde manier zal handelen, heeft daar ook recht op. Op het moment dat een toezegging gedaan wordt door het bestuur dat de reacties worden meegewogen in de besluitvorming, dan mag daar ook op vertrouwd worden. Door dit vervolgens niet te doen, handelt de Bestuurscommissie Zuid in strijd met het vertrouwensbeginsel. Het vertrouwen in het bestuur is hierdoor ernstig geschonden.

- 5.11. Tevens is het besluit tot goedkeuring van het VO van de Bestuurscommissie Zuid in strijd met belangenafwegingsplicht. De Bestuurscommissie Zuid heeft bij het nemen van haar besluit niet alle rechtstreeks bij het besluit betrokken belangen op de juiste wijze kunnen afwegen. Het besluit tot goedkeuring d.d. 28 september 2016 is immers al genomen voordat de informatieavonden d.d. 29 september 2016 en 5 oktober 2016 plaats hebben gevonden. De reacties op die informatieavond zouden worden meegenomen in de besluitvorming. Op het moment dat al vóór deze informatieavonden een besluit tot goedkeuring is genomen, kunnen de reacties natuurlijk niet worden meegewogen in de besluitvorming. Derhalve is het niet mogelijk dat de Bestuurscommissie Zuid aan de belangenafwegingsplicht voldaan heeft.
- 5.12. Bovendien heeft de Bestuurscommissie Zuid niet aan de belangenafwegingsplicht voldaan, omdat überhaupt niet alle belanghebbenden als belanghebbenden zijn aangemerkt en als zodanig zijn benaderd. Zie betoog onder punt 5.4.
- 5.13. Het DB heeft met de misleidende en mooie woorden met betrekking tot de herinrichting van de De Lairessestraat / Cornelis Krusemanstraat het vertrouwensbeginsel geschonden. Met mooie woorden wordt het vertrouwen bij de bewoners gewekt dat de herinrichting van de straat enkel positief is. Er zijn echter tal van problemen waarmee het DB en vervolgens de Bestuurscommissie Zuid aan voorbijgaat, die wel degelijk van belang zijn. Een mooi plaatje wordt voorgeschoteld en het vertrouwen is gewekt. Echter blijkt de uitwerking totaal anders. De uitslag van de door het Stadsdeel Zuid uitgevoerde enquête geeft een volstrekt verkeerd beeld omdat in deze enquête een misleidend beeld is gegeven over de situatie die door de herinrichting zal ontstaan. Het wordt bijvoorbeeld op de bij de enquête gevoegde tekening helemaal niet duidelijk dat de De Lairessestraat / Cornelis Krusemanstraat veel te smal is voor het aanleggen van afgezonderde fietspaden. Ook wordt gemaskeerd dat 40% van de parkeerplaatsen, alsmede de toegankelijkheid van het Valeriusplein wordt opgeheven.
- 5.14. Evenmin wordt in de enquête duidelijk gemaakt wat de consequenties zijn van de door het Stadsdeel Zuid voorgestane herinrichting. Het enige voordeel dat het Stadsdeel Zuid voor ogen heeft, is gelegen in de afgezonderde fietspaden, terwijl het veiligheidsverhogende effect daarvan nog geen uitgemaakte zaak is, zeker als niet de maatvoering kan worden aangehouden die volgens het verkeerskundig concept "Duurzaam Veilig" voorgeschreven is. Het is dus maar de vraag of met dit ontwerp geprofiteerd kan worden van de (beweerdelijke) voordelen van dat concept "Duurzaam Veilig". Maar stel dat dat het geval zou zijn, dan staan de verstreckende consequenties daarmee niet in redelijke verhouding te weten:

- a. De doorstroming van het verkeer wordt ernstig aangetast, hetgeen niet alleen consequenties heeft voor het openbaar vervoer (50 bussen per uur!) maar tevens voor hulpdiensten die niet meer op tijd ter plaatse kunnen zijn. Zeker als er ooit een calamiteit zou optreden op een druk bezocht evenement op het Museumplein, is het drama niet te overzien.
- b. De in het ontwerp getekende 6,90m breedte voor de rijbaan (die al minder is dan de in de Leidraad CVC voorgeschreven 7m) zal in de praktijk vaak niet worden gehaald door geparkeerde voertuigen die regelmatig iets zullen uitsteken, aangezien de parkeerstrook zeer krap bemeten is (smaller dan een normale flinke personenauto als bv. een BMW 5-serie, laat staan een bestelbusje of verhuishwagen).
- c. De aan de brandweer beloofde 3 meter vrije ruimte tussen geparkeerde voertuigen en de bomenrij zal in de praktijk ook niet worden gehaald. Vele voertuigen zijn, exclusief spiegels, al ongeveer 2meter breed. Zelfs als deze kaarsrecht geparkeerd staan, zullen deze op de schampstrook tussen parkeerstrook en fietspad staan, en daarmee op de ruimte die aan de brandweer als vrije ruimte is toegezegd.
- d. Het fietspad zelf voldoet niet aan de normen van de CVC; de schampstrook (0.5m) is veel smaller dan het voorgeschreven minimum van 0.9m.
- e. Het heeft gevolgen voor taxi's en busjes die niet meer kort kunnen stilstaan zonder direct het verkeer, het openbaar vervoer en de hulpdiensten te belemmeren. Dit zal ook leiden tot (verkeers-)agressie.
- f. Het leidt tot verval van gemiddeld 40% van de parkeerplaatsen (117 stuks) in plaats van de 40 a 50 parkeerplaatsen die volgens de Nota van Uitgangspunten zouden komen te vervallen. Dit laatste zal leiden tot (opgefokt) zoek- en sluipverkeer en daarmee onveilige situaties in de achterliggende straten.
- g. In tegenstelling tot hetgeen wordt gemeld in Nota van Uitgangspunten zal het verval van parkeerplaatsen niet elders worden opgevangen hoewel als uitgangspunt is geformuleerd in de Nota Parkeren Zuid dat het aantal parkeerplaatsen in de wijk niet zal worden verminderd.
- h. De afsluiting van het Valeriusplein zorgt voor onnodig extra sluipverkeer. Het is dan niet meer mogelijk om vanaf de Cornelis Krusemanstraat linksaf het Valeriusplein op te draaien, en ook niet om vanuit het Valeriusplein linksaf de De Lairesestraat in te draaien. Bovendien kan men niet meer eenvoudig omkeren, omdat de weg slechts twee rijbanen breed is. Daarom is men gedwongen een heel eind om te rijden.
- i. De veiligheid van de naar school gaande kinderen is in het geding. In De Lairesestraat zijn 5 scholen en dus veel kinderen. Twee afgezonderde fietspaden (met hardrijdende brommers of e-bikes) en de drukke straat zijn gevaarlijker voor kinderen, ouderen en minder validen om over te steken. De huidige brede straat met een goed en overzichtelijk uitzicht

zorgt er voor dat zij veiliger kunnen oversteken.

- j. Het is niet meer mogelijk om veilig en ongestoord uit een auto te kunnen stappen, of een kindje in of uit een autostoeltje te helpen, omdat de parkeerstrook veel te smal is waardoor men aan de ene kant midden op het fietspad staat, en aan de andere kant midden op de drukke rijbaan.
- k. Er ontstaat een "spookrails" en mogelijke "spookhaltes". Ondanks dat in het huidige plan tram 16 tenminste voor de komende 10 jaar zal verdwijnen, worden er toch nieuwe rails en tramhaltes aangelegd. Hetzelfde geldt voor de bushaltes. Het is nog onbekend of alle huidige haltes zullen worden aangedaan. Gemeenschapsgeld wordt derhalve gestoken in een "spookrails" en mogelijke "spookhaltes".
- l. Bovendien vinden de ongelukken vooral plaats op de kruispunten. Een afgezonderd fietspad zal dat soort ongelukken niet voorkomen. Er zijn zelfs indicaties van het tegendeel.
- m. Het fietspad zelf zal zeker geen riante biljartlakenstrakke fietsboulevard worden, maar eerder een smal hobbelpaadje met scheuren en zonder enige uitwijkmogelijkheden.
- n. Het ontwerp ontbeert op alle onderdelen de "marges" die nodig zijn om een vergevingsgezinde verkeerssituatie te creëren. Er is geen marge om een enkel foutje van een weggebruiker op te vangen (een openslaande deur, een slingerende fietser, een auto die iets van zijn lijn wijkt, een voetganger die even niet oplet, etc.).

Naast het vertrouwensbeginsel is door de Bestuurscommissie Zuid ook het evenredigheidsbeginsel geschonden. De nadelige gevolgen van variant 2 (inrichting van de straat met afgezonderde fietspaden), staan niet in evenredige verhouding tot de met het besluit te dienen doel (waarvan het bovendien nog onzeker is of dat doel wordt bereikt).

- 5.15. Eveneens is een schending van het vertrouwensbeginsel gelegen in het feit dat bewoners en ondernemers plots, zonder enige reële inspraakmogelijkheid, worden geconfronteerd met een zeer drastische verhoging van de parkeerdruk, terwijl het vestigingsbeleid van kantoren dan wel de keuze om in deze buurt te willen wonen vaak in grote mate bepaald wordt door de bereikbaarheid en parkeerfaciliteiten.
- 5.16. Tot slot heeft de Bestuurscommissie Zuid in strijd gehandeld met het gelijkheidsbeginsel. Bij de besluitvorming omtrent de herinrichting van de De Lairessestraat zijn gelijke gevallen niet gelijk behandeld. In andere gelijke gevallen zijn wel de inspraken van de belanghebbenden meegewogen en werden bewoners van de omliggende straten wel als belanghebbenden aangemerkt. Bovendien werden in andere gelijke gevallen geen afgezonderde fietspaden aangelegd (bv. Marnixstraat, Willemsparkweg, Beethovenstraat).

6. Conclusie

- 6.1. De Bestuurscommissie Zuid heeft in strijd gehandeld met (bijna) alle (formele en materiële) algemene beginselen van behoorlijk bestuur in de besluitvorming met betrekking tot de herinrichting van de De Laressestraat / Cornelis Krusemanstraat.
- 6.2. Zoals hierboven is uiteengezet is er sprake van schending van het formele en materiële zorgvuldigheidsbeginsel, het motiveringsbeginsel, het beginsel van fair play, de belangenafwegingsplicht, het gelijkheidsbeginsel, het evenredigheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel
- 6.3. De formele gebreken kunnen worden hersteld door bij het nemen van een nieuw transparant besluit alle relevante belangen alsnog mee te wegen. Tevens moet de Bestuurscommissie Zuid dan duidelijk de besluitvorming motiveren. De voorbereiding dient verbeterd te worden. Haast mag geen rol spelen, zeker niet omdat de Bestuurscommissie Zuid de plannen eerst ruim twee jaar onder de pet heeft gehouden.
- 6.4. De materiële gebreken moeten tot een inhoudelijk nieuw en ander besluit leiden. Dat is ook hard nodig. Als gevolg van het schenden van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur deugt het besluit inhoudelijk niet. Er zijn alternatieven voor een herinrichting of aanpassingen aan het huidige ontwerp waarbij de nadelige gevolgen die bij het huidige besluit ontstaan, zullen worden verminderd of weggenomen. Gedacht kan worden aan het behoud van de huidige situatie met het daarbij realiseren van snelheidsbeperkingen, zoals het aanleggen van verkeersdrempels, een schampstrook tussen snelverkeer en vrij liggende fietsstrook en/of het creëren van een 30km-zone. De buurt is inmiddels goed georganiseerd en smacht naar een serieus inhoudelijk overleg over de mogelijke varianten, teneinde het gezamenlijke doel te bereiken van een veilige en leefbare straat voor alle belanghebbenden, met speciale aandacht voor de doorstroming en toegankelijkheid voor Openbaar Vervoer en hulpdiensten.